

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีรายละเอียดของการวิจัย ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

- เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา
- เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา
- เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครู และแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง องค์ประกอบและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา

1.2 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การสอน และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร
ฝึกอบรมและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

2.1 ร่างหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความ
เป็นมาของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) สมรรถนะ
สำคัญ 5) โครงร่างของหลักสูตร 6) เนื้อหาของหลักสูตร 7) กิจกรรมการฝึกอบรม 8) สื่อ
อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ และ 9) การวัดและประเมินผล

2.2 นำร่างหลักสูตรฝึกอบรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ นำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อ
หาคุณภาพความเหมาะสมความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบ
ประเมินโครงร่างหลักสูตร ได้แก่ แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา เป็นแบบ
มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพโดยการหาค่าความเที่ยงตรง (IOC)
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรม มีความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปฝึกอบรมครู

เป็นขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ครูผู้สอน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2558 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยใช้แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินตนเอง แบบประเมิน
ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรฝึกอบรม ฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

เป็นการนำข้อมูลจากการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมหลังการนำ
ไปฝึกอบรมครู มาประเมินประสิทธิภาพและแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์
มากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1. ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย สมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ ได้แก่ความรู้เรื่องหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การวิเคราะห์มาตรฐาน/ตัวชี้วัด การวัดและประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง และการวิจัยในชั้นเรียน 2) ด้านทักษะ ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอน และการใช้หลัก ทฤษฎีการเรียนรู้ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านคุณลักษณะ ได้แก่จรรยาบรรณวิชาชีพครู คุณธรรม จริยธรรมครู

2. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ 1) ความเป็นมาของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) สมรรถนะสำคัญ 5) โครงร่างของหลักสูตร 6) เนื้อหาของหลักสูตร 7) กิจกรรมการฝึกอบรม 8) สื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ และ 9) การวัดและประเมินผล

3. ผลการนำหลักสูตรไปฝึกอบรมครู พบว่า

3.1 ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจ หลังการเข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่า ก่อนเข้ารับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลการทดสอบด้านความรู้หลังเข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 84.20 ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 43.80

3.2 ครูผู้สอน มีทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ในระดับดี โดยมีผลการประเมินคะแนนเฉลี่ย 4.42 คิดเป็นร้อยละ 88.40

3.3 ครูผู้สอน มีคุณลักษณะ ด้านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง อยู่ในระดับดี โดยมีผลการประเมินคะแนนเฉลี่ย 4.55 คิดเป็นร้อยละ 91.00

3.4 ครูผู้สอน มีความพึงพอใจในการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.50 คิดเป็นร้อยละ 90.04 โดยด้านที่พึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้และประโยชน์ที่ได้รับ รองลงมา ได้แก่ ด้านความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการ และด้านความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฯ จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า ครูผู้สอนควรเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ และ 3) ด้านคุณลักษณะ ซึ่งสมรรถนะเป็นสิ่งสำคัญที่จะผลักดันให้คนเราก้าวสู่ความสำเร็จในการทำงาน สอดคล้องกับ อรุณ จุติผล (2557, หน้า 189) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า ครูควรมีการพัฒนาสมรรถนะจัดชั้นเรียนซึ่งมีความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับ Rothwell (1996, p. 26) ที่มีแนวคิดสรุปไว้ว่า การอบรมเป็นกิจกรรมที่พัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ทำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วยกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับ ปัญญา ทองนิล และมาเรียม นิลพันธุ์ (2554, หน้า 92) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถภาพการสอนโดยการบูรณาการแบบสอดแทรกสำหรับนักศึกษาครู เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า ชุดรูปแบบที่ประเมินสมรรถภาพการสอน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะ และอัตมโนทัศน์

2. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบของหลักสูตร 9 องค์ประกอบ และจากผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองใช้ พบว่า ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมสูงที่สุด คือ ด้านแนวการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร รองลงมาได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมและด้านการวัดประเมินผลการฝึกอบรม ตามลำดับ สอดคล้องกับ ตรัยคุณ รอดเกษม (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะผ่านระบบออนไลน์ สำหรับนักพัฒนาหลักสูตร สถาบันฝึกอบรมในประเทศไทย พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีความเหมาะสมและทุกประเด็นมี

ความสอดคล้องกัน สอดคล้องกับ กิตติ จันทรา (2556, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง หลักสูตร ผูกอบรมการพัฒนากระบวนการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม พบว่า หัวข้อเรื่องการผูกอบรมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนา หลักสูตรผูกอบรม มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ด้านความสามารถในการคิด ความสามารถในการ แก้ปัญหา และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 6-7) สมรรถนะสำคัญที่มุ่งหวังให้เกิดกับผู้เข้ารับการผูกอบรม เป็นไปตาม มาตรา 24 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (2) (3) (5) ที่กล่าวถึง การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผูกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ จริง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทำให้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของ ครูผู้สอน มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ การพัฒนาหลักสูตรผูกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ครั้งนี้ ได้นำจุดเด่นของแนวคิดนี้คือ ใช้การผูกอบรมสามลักษณะคือการผูกอบรม ในห้องประชุม การผูกอบรมโดยการปฏิบัติการจริงในชั้นเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กลุ่มย่อย หลังจากการผูกปฏิบัติ

3. ผลการใช้หลักสูตรผูกอบรม พบว่า สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตาม สภาพจริงของครูผู้สอน ภายหลังจากทดลองใช้หลักสูตรผูกอบรม สูงกว่า ก่อนการทดลอง ใช้หลักสูตรผูกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินสมรรถนะ ด้านทักษะ อยู่ในระดับมาก ด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา ทองนิล และมาเรียม นิลพันธุ์ (2554, หน้า 92) ที่ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถภาพการสอนโดยบูรณาการแบบสอดแทรก สำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งนำแนวคิดการ เรียนรู้แบบประสบการณ์เป็นฐาน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตามสภาพจริง มาใช้ในการพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยพัฒนาการสมรรถภาพการสอน ด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านทักษะปฏิบัติ ด้านอัตมโนทัศน์ของนักศึกษาครูมีอัตราเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจาก 1) หลักสูตรผูกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนา ขึ้น ผ่านการตรวจสอบ ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบ

ของโครงสร้างหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วเห็นว่า โครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร โดยรวมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สรุปได้ว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม สามารถนำไปฝึกอบรมครู เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมได้ สอดคล้องกับ ดนุชา ปนคำ และคณะ (2556, หน้า 322) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สามารถนำไปพัฒนานักเรียนให้มีจิตสาธารณะ บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ 2) ในการออกแบบเนื้อหา การฝึกอบรมเพื่อให้ครูสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาพจริงได้นั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด ให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้และประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ซึ่งมีหลายแนวคิด อาทิ เช่น แนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างชิ้นงาน (Constructionism) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case Study) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวก 6 ใบ (Six Thinking Hats) การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS 3) กระบวนการฝึกอบรม มีวิธีการและเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ที่ผู้เข้าอบรมสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้จริง กระบวนการอบรมเป็นแบบเรียนรู้คู่การปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม มีเอกสารประกอบการฝึกอบรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีระยะเวลาในการฝึกอบรมที่เหมาะสมและเป็นไปตามตารางอบรมที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ที่จะนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไข ให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของครูและบริบทของสถานศึกษา โดยอาจจะมีการร่วมจัดอบรมในลักษณะของกลุ่มโรงเรียน หรือโรงเรียนในเครือข่าย ทั้งนี้เพื่อนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้ให้เหมาะสม และมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้ดำเนินการฝึกอบรม ควรศึกษารายละเอียดหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูในทุกองค์ประกอบของ หลักสูตร เพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรม และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างสมรรถนะ ไปใช้เสริมสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนการสอนในด้านอื่น ซึ่งเป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้พัฒนาตัวเองได้อย่างเต็มความสามารถ

2.2 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างสมรรถนะ ไปใช้เสริมสร้างสมรรถนะ กับครูผู้สอนในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อจะพัฒนาครูในระดับชั้นนั้นๆ ให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์